

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

Кафедра фінансів і кредиту

Лісніченко Ірина Володимирівна

ФІНАНСОВІ МЕТОДИ РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

АВТОРЕФЕРАТ

дипломної роботи на здобуття
ступеня вищої освіти магістр
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за освітньо-професійною програмою «Фінанси і кредит з
поглибленим вивченням іноземної мови»

Науковий керівник:
к.е.н., проф. Верланов Ю.Ю

Рецензент:
док. екон. наук, проф. Кузьменко О.Б.

Миколаїв 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Становлення і розвиток підприємницької діяльності не може бути достатньо динамічним, стабільним і ефективним без активного впливу держави на умови, що обумовлюють розвиток вільного ринку. Державне регулювання підприємницької діяльності на сучасному етапі не завжди здійснюється на чіткій цільовій і систематичній основі.

Стихийне, нерегульоване підприємництво призводить до значних диспропорцій в економіці країни, підприємницька діяльність серйозно деформується, зокрема, концентрується в спекулятивно-посередницької сфері, що негативно позначається на розвитку реального сектора економіки.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю вдосконалення впливу фінансових методів на ринкову економіку, спрямованих на створення сприятливих умов розвитку підприємництва, шляхом ліквідації дублюючих функцій федеральних органів управління та зменшення надмірності участі держави в ряді сфер підприємницької діяльності. Фінансове забезпечення підприємництва - сукупність принципів і методів форм і умов фінансування і кредитування підприємств і комерційних організацій. Дане дослідження присвячено покращенню умов підприємницької діяльності в країні шляхом вдосконалення фінансових методів регулювання.

Фінансові методи державного регулювання стосуються перш за все форм і методів фінансування підприємництва, які відрізняються значною різноманітністю. У цих цілях можуть бути використані випуск акцій, придбання кредиту, лізингове фінансування, іпотечні позики і т.д. Кожна з використовуваних форм фінансування має певні переваги і недоліки. Тому в будь-якому випадку регулювання повинна бути проведена ретельна оцінка наслідків використання різних альтернативних схем і форм фінансування.

Мета і завдання дослідження. Метою є визначення ефективності фінансових методів регулювання підприємництва в Україні.

Поставлена мета обумовила наступні завдання, що вирішуються у роботі:

- виявити сутність фінансових методів регулювання;
- дослідити фактори впливу фінансових методів регулювання на підприємництво;
- сформулювати методологію дослідження;
- провести емпіричний аналіз ефективності впливу фінансових методів на розвиток підприємництва в Україні.

Об'єктом дослідження є основні напрямки взаємодії держави і підприємництва в сучасних умовах.

Предметом дослідження виступають теоретичні основи, методичні підходи та практичні рекомендації щодо впливу фінансових методів на процес розвитку підприємництва.

Методи дослідження. Під час виконання роботи були застосовані такі методи: аналізу, графічні, табличні тощо.

Інформаційною базою дослідження є публікації періодичних та інтернет-видань, статті, законодавчі акти, що регулюють питання впливу фінансових методів на регулювання підприємства.

Новизна одержаних результатів дослідження призвело до того, що в ході дослідження була визначена ефективність фінансових методів регулювання підприємництва в Україні.

Результати магістерської роботи були опубліковані в статті: «Фінансові методи регулювання підприємництва в Україні».

Обсяг і структура дипломної роботи магістра. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 59 найменування та 2 додатків, що викладені на 4 сторінках. Загальний обсяг роботи становить 66 сторінок. Робота містить 19 таблиць та 6 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, завдання, предмет та об'єкт дослідження, його методи та інформаційну базу, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі визначено, що фінансові методи як система управління мають відповідний склад компонентів або частин, зазвичай званих підсистемами. Це система в системі більш високого порядку.

Так, фінансові методи припустимо розглядати як підсистеми управління економікою країни. У свою чергу, фінансовий механізм управління включає підсистеми різного рівня, структурно відповідні складу фінансової системи України. Отже, аналіз наукових публікацій, в яких досліджується питання фінансових методів регулювання підприємництва, дав змогу зробити висновок, що фінансові методи – це ефективний засіб впливу фінансових відносин на процеси функціонування суб'єктів підприємництва та держави.

У другому розділі було визначено, що на фінансову політику підприємства впливає макроекономічна фінансова політика, через інструменти, які на мікроекономічному рівні вважаються факторами зовнішнього впливу (обмеження). Фінансові методи передбачають не тільки встановлення цілей у певній сфері, але й створення засобів для їх досягнення. Необхідно також зробити критичний аналіз результатів їх просування, щоб виправити будь-які недоліки, помилки, що з'явилися або відбулися вчасно. Отже, причинно-наслідковий зв'язок в фінансовій мережі проводиться для того, щоб визначити існування причинності у фінансових методах, яке обумовлене ефективністю ринку.

Отже, зазначені фактори, впливають напряму на розвиток компанії. Від даних показників залежить чимало чого, тому керівники підприємств повинні приділяти досить уваги даним показникам. Адже від даних факторів залежать показники фінансових методів. Спроби оцінити відносну значимість для ціноутворення ринкового ризику і специфічного ризику компанії не дозволяють отримати ясно інтерпретованих результатів. Обидва види ризику позитивно корелюють з прибутковістю підприємства, однак кореляція кожного з них окремо є статистично незначною.

У третьому розділі, з ціллю аналізу фінансових методів регулювання підприємництва в Україні, дослідження було проведено емпіричний аналіз на прикладі найбільших машинобудівних підприємств Харківської області.

Оцінка стану проводилася на базі 10 машинобудівних підприємств Харківської області: ПАТ «Лозівський завод «Трактородеталь»», ПАТ «Харківський завод електротехнічного обладнання», ПАТ «Харківський ремонтно-механічний завод», ПАТ «Завод ім.Фрунзе», ПАТ «Харківський підшипниковий завод», ПАТ «Харківський завод сантехвиробів», ПАТ «Електромашинна», ПАТ «Південкабель», ПрАТ «Завод Елокс», ДНВП «Об'єднання Комунар».

На підставі отриманих результатів можна зробити висновок що досліджувані підприємства ефективно використовують виробничі ресурси. Усі розраховані показники переважають нормативне значення. Це безумовно є позитивним фактором і свідчить про те, що досліджувані підприємства є ліквідними.

Основним показником, що характеризує рентабельність підприємства є рентабельність продажів, яка показує величину чистого прибутку або ж збитку, що надходить підприємству в кожній гривні від продажу продукції, товарів, робіт, послуг.

Аналіз показника рентабельності продажів показав, що практично у більшості підприємств рентабельність знизилася, що свідчить про зниження попиту на їх продукцію. Можемо припустити, що дана ситуація склалася через нестійку ситуацію на сході України.

Кластерний аналіз показав, що до першого кластеру (кризові підприємства) ми віднесли 7 підприємств, серед яких:

- ЗАТ «Лозівський завод «Трактородеталь»»;
- ПАТ «Харківський ремонтно-механічний завод»;
- ПАТ «Харківський завод сантехвиробів»;
- ПАТ «Електромашинна»;
- ПрАТ «Завод Елокс»;

- ДНВП «Об'єднання Комунар»;
- ПАТ «Завод ім.Фрунзе».

Одним із сучасних інструментів є зниження витрат на управління та забезпечення підвищення якості управління, точність прогнозу рентабельності функціональних сфер діяльності цих підприємств, є кластерний аналіз.

На дендограмі можна побачити, що другий кластер включає ПАТ «Харківський завод електротехнічного обладнання» і ПАТ «Харківський підшипниковий завод». ЗАТ «Південкабель» відноситься до третього кластеру.

У четвертому розділі, виходячи із отриманих результатів, можна визначити, що на даному етапі найбільший вплив на машинобудування Харківщини мають політичні фактори, перш за все військові дії на сході України, що спричинили значне зниження обсягів виробництва за винятком оборонного комплексу, де значно зросла кількість та обсяги державних замовлень. Для зміни даної ситуації необхідно пришвидшити процеси євроінтеграції та переорієнтації підприємств на виробництво високотехнологічної продукції для потреб європейських ринків.

Також слід звернути увагу на інші фактори зовнішнього середовища і провести зміни в податковій політиці, державному управлінні, а також прискорити процеси модернізації основних фондів та стимулювати інноваційну діяльність і сприяти виробництву високотехнологічної продукції, що зміцнить конкурентоспроможний потенціал машинобудівних підприємств і дасть можливість бути конкурентоспроможним не лише на пострадянському просторі, а й на глобальних ринках.

ВИСНОВКИ

Проведення дослідження дозволило отримати такі результати та зробити наступні висновки:

1. Сутність фінансових методів полягає у регулюванні підприємництва в Україні. В свою чергу сукупність фінансових методів,

інструментів і важелів, які взаємопов'язані та взаємодіють між собою на державному, внутрішньому й ринковому рівнях, спрямовані на реалізацію економіко-інвестиційних та соціальних функцій підприємництва за відповідної нормативно-правової, інформаційної, інституційної й інфраструктурної систем його забезпечення.

2. Основними факторами впливу фінансових методів регулювання на підприємництво є внутрішні та зовнішні фактори. До внутрішніх відносять чинники, пов'язані: особистістю керівника; з прискоренням НТП; з удосконаленням організації виробництва, праці та управління (менеджментом) підприємством; з організаційно-правовою формою господарювання; зі специфікою виробництва і галузі; з якістю і конкурентоспроможністю продукції; з амортизаційної та інвестиційної політикою. До зовнішніх - відносять чинники, пов'язані зі змінами: кон'юнктури світового і внутрішнього ринку; політичної обстановки; інфляційних процесів і економічної політики держави.

3. Аналіз ґрунтувався на сучасній концепції фінансових методів регулювання, що полягає у базується на порівняннях, які можна зробити між поглядами, висловленими в дослідженнях різних авторів, дотримуючись фундаментального значення, що приділяється концепції фінансових методів. Поняття фінансових методів приходять на допомогу загальному управлінню (макро- та мікроекономічному), що полегшує процес прийняття ефективних рішень для досягнення цілей фінансової політики. Отже, фінансові методи, як специфічна сфера економічної політики, являють собою певну концепцію і певний спосіб безпосередньої дії щодо організації, управління та фінансової діяльності.

Основні причинно-наслідкові зв'язки у фінансовому прогнозуванні і плануванні ймовірність існування причинно-наслідкових зв'язків визначає можливість висловлення зв'язку між дією і її результатом у виді конкретних фінансових показників.

В залежності від того, чи є можливість виразу причинно-наслідкових зв'язків у виді точних математичних відносин і залежностей, розрізняються такі методи управління майбутнім станом підприємства: фінансове прогнозування та фінансове планування.

Зв'язки відображаються через фактори які призначені для об'єктивної оцінки діяльності компанії. До них належать:

1. Основні операційні змінні для оцінки ефективності – це продажі та прибутковість.

2. Продуктивність на ринку впливає на прибутковість. Ключовими показниками ефективності ринку є частка ринку та ринковий рейтинг за обсягом продажів.

3. Задоволеність клієнтів. Продуктивність у задоволеності клієнтів є ключовим фактором довгострокового успіху. Основні змінні продуктивності - це повторні замовлення та швидкість придбання клієнтів.

4. Якісна продукція лежить в основі високої продуктивності компанії. Ці показники продукту вимірюють продуктивність компанії за якістю, але також безпосередньо впливають на рентабельність.

5. Внутрішні індикатори - впливають на загальну продуктивність завдяки здатності компанії пропонувати своїм клієнтам високий рівень обслуговування.

6. Окрім чисельних факторів, таких як прибутковість, інші показники дозволяють оцінити ефективність компанії на суто фінансових умовах. Коефіцієнти ліквідності та платоспроможності оцінюють ефективність компанії з огляду на те, що вона може продовжувати свою діяльність.

Отже, зазначені фактори, впливають на пряму на розвиток компанії. Адже від даних факторів залежать показники фінансових методів.

Емпірична модель, що передбачає аналіз ефективності фінансових методів та функціонування підприємства, не дає точних оцінок досліджуваних величин. Модель ціноутворення капітальних активів стверджує, що між

необхідної інвесторам дохідністю і бета-коефіцієнтом цінних паперів існує лінійний зв'язок.

4. Емпірична оцінка впливу фінансових методів на розвиток підприємництва в Україні засвідчила таке: досліджувані підприємства ефективно використовують виробничі ресурси. Усі розраховані показники переважають нормативне значення. Це безумовно є позитивним фактором і свідчить про те, що досліджувані підприємства є ліквідними.

Основним показником, що характеризує рентабельність підприємства є рентабельність продажів, яка показує величину чистого прибутку або ж збитку, що надходить підприємству в кожній гривні від продажу продукції, товарів, робіт, послуг.

На даному етапі найбільший вплив на машинобудування Харківщини мають політичні фактори, перш за все військові дії на сході України, що спричинили значне зниження обсягів виробництва за винятком оборонного комплексу, де значно зросла кількість та обсяги державних замовлень. Для зміни даної ситуації необхідно пришвидшити процеси євроінтеграції та переорієнтації підприємств на виробництво високотехнологічної продукції для потреб європейських ринків.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

1. Лісніченко І.В. Фінансові методи регулювання підприємництва в Україні/ І.В Лісніченко // Молодіжний науковий журнал. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. [подано до друку

АНОТАЦІЯ

Здійснювані впродовж багатьох років перетворення в українській економіці показали, що становлення системи ринкових відносин в Україні вимагає певного рівня економічної свободи суб'єктів господарювання, що виступає головним фактором розвитку підприємництва. В дослідженні розглянуто державне регулювання підприємницької діяльності на сучасному

етапі. Актуальність дослідження обумовлена необхідністю вдосконалення впливу фінансових методів на ринкову економіку, спрямованих на створення сприятливих умов розвитку підприємництва, органів управління та зменшення надмірності участі держави в сфері підприємницької діяльності. Аналіз сучасних наукових публікацій дав змогу визначити сутність фінансових методів регулювання та встановити фактори впливу фінансових методів регулювання на підприємства. Надано характеристику існуючим теоретичним концепціям фінансових методів регулювання та визначено основні причинно-наслідкові зв'язки в фінансовій мережі. Показники оцінювання фінансових методів емпірично досліджувалися на основі кластерного аналізу. Виявлено, що підприємства не достатньо ефективно використовують фінансові методи регулювання у своїй діяльності, тому мають низькі показники прибутковості.

Ключові слова: фінансові методи, регулювання підприємництва, підприємництво в Україні, фінансове прогнозування, фінансове планування та регулювання.

ANNOTATION

The transformations carried out for many years in the Ukrainian economy. It has shown that the formation of the system of market relations in Ukraine requires a certain level of economic freedom of business entities, is the main factor in the development of entrepreneurship. In the research was considers the state regulation of entrepreneurial activity at the present stage. The relevance of the study is due to the need to improve the impact of financial methods on the market economy, aimed at creating favorable conditions for the development of entrepreneurship, government and reduce the redundancy of state participation in business. The analysis of modern scientific publications allowed to determine the essence of financial methods of regulation and to establish the factors of influence of financial methods of regulation on enterprises. The characteristic of the existing theoretical concepts of financial regulation methods is provided and the main cause-and-effect relations in the financial network are defined. Indicators of evaluation of financial

methods were empirically studied on the basis of cluster analysis. It is known that enterprises do not effectively use financial methods of regulation in their activities, so they have low rates of return

Key words: financial methods, regulation of entrepreneurship, entrepreneurship in Ukraine, financial forecasts, financial planning and regulation.